

INICIJATIVA ZA JAČANJE MEDIJSKE PISMENOSTI

Razlozi za inicijativu

Izazovi digitalnog i umreženog društva, pored značajnih mogućnosti, donose i posebne probleme za zajednicu u vidu kampanja laži, dezinformacija, govora mržnje i drugih toksičnih i štetnih sadržaja kojim obiluju medijske platforme, a što vrlo često ugrožava demokratska društva. Ovakvo okruženje je poseban problem za mlade, koji prema relevantnim domaćim i svjetskim istraživanjima provode i do devet časova dnevno na raznim medijskim platformama.

Razvijene demokratije svijeta na ovakve izazove odgovaraju obrazovanjem, još od posljednjih decenija 20. vijeka, a danas se medijska pismenost vidi kao jedna od ključnih kompetencija za 21. vijek. Mi u Crnoj Gori imamo sjajan primjer jedne globalne pojave (istovremena globalna i lokalna akcija), jer je u naš školski sistem medijska pismenost uvedena kao obavezni izborni predmet još 2009. godine (uporedo sa UNESCO Pariskom agendom informacione i medijske pismenosti, što je rijedak primjer da smo išli u korak sa svjetskim tendencijama u obrazovanju). Utoliko je u Crnoj Gori danas lakše da se ova globalna obrazovna inicijativa realizuje u punom kapacitetu.

Trenutna situacija sa izbornim predmetom Medijska pismenost – problemi i mogućnosti

Obavezni izborni predmet Medijska pismenost se može birati u drugom ili u trećem razredu gimnazije opšteg smjera. Međutim, učenici gimnazije čine 30 odsto ukupnog broja srednjoškolaca, a medijska pismenost ne smije da bude povlašćeno znanje pojedinaca već svih učenika/ca.

Takođe, sistem izbornih predmeta često je više u službi obezbjeđivanja punog angažmana nastavnika. U mnogim školama se on nije ni nudio učenicima, što je doprinijelo da protokom godina sve manji broj učenika izučava ovaj predmet.

U isto vrijeme, obuku Zavoda za školstvo je zaključno sa 2018. godinom prošlo najmanje 140 profesora srednjih škola. Imamo nastavni plan i program za ovaj predmet, a zahvaljujući podršci Ministarstva prosvjete i Zavoda za školstvo, na inicijativu nevladinog sektora i uz podršku međunarodnih donatora održane su brojne radionice u školama širom Crne Gore.

Formirana je i Nacionalna koalicija za medijsku pismenost (Koaliciju čine predstavnici Zavoda za školstvo Crne Gore, Unije direktora škola Crne Gore, Ministarstva kulture, Agencije za elektronske medije, univerzitetski profesori, eksperti iz ove oblasti i predstavnici nevladinog sektora). Oni su došli do predloga kako da se medijska pismenost dovede na potreban nivo kada je u pitanju obuhvat učenika i razvoja kompetencija kritičkog čitanja medija.

Inicijativa za veći obuhvat

Ova inicijativa ne zadire u postojeći zakonodavni okvir, već predstavlja svojevrsna fina podešavanja sistema. Inicijativa ne podrazumijeva dodatno opterećenje učenika već preusmjerenje unutar sistema. Lepeza stručnih nastavnika koji mogu da predaju medijsku pismenost čuva zaposlenost nastavnika jer mogu da medijsku pismenost poučavaju uz svoj inicijalni predmet.

- Obezbijediti veći obuhvat gimnazijalaca tako što će škole obavezno ponuditi ovaj predmet ili u drugom ili u trećem razredu. Ovdje je važan uticaj uprave škole i njihova spremnost da ovakav pristup realizuju.
- Da Zavod za školstvo razmotri i eventualno ugradi mogućnost da medijska pismenost može da dopunjava maturalni standard za predmete sociologija i psihologija, što bi povećalo spremnost učenika da ga biraju. Nastavnici ovih predmeta ne bi bili uskraćeni zbog izbora ovog predmeta, jer oni, takođe, imaju pravo da ga nakon obuke predaju.
- Da Medijska pismenost ne bi bila povlašćeni predmet manjine, i da bi se obezbijedio jednak pristup mogućnostima kritičkog mišljenja i obrazovanja, treba ga dodati kao izborni predmet i na listu izbornih predmeta u srednjim stručnim školama, takođe u 2. ili 3. razredu, od školske 2021/2022. godine.
- Budući da je pedagoška paradigma medijske pismenosti u saglasnosti sa čitalačkom pismenošću koju zahtijeva i mjeri PISA, da Zavod za školstvo razmotri i eventualno ugradi mogućnost da se sa ovakvom obukom počne što ranije i da na listu izbornih predmeta u 3. ciklusu osnovne škole se doda i medijska pismenost, prilagođena ovom uzrasnom nivou od školske 2021/2022. godine.
- Da Zavod za školstvo razmotri i eventualno ugradi mogućnost da se medijska pismenost u osnovnim školama u ranijim ciklusima može izučavati kao obavezni izborni sadržaj – sekcija, prilagođeno odgovarajućem uzrasnom nivou.